

Velkou předností geopolitiky je, že soustřeďuje pozornost na trvalé, stálé činitele, že je schopna rozlišovat prvky pohyblivé (které vyvolávají geopolitické úvahy) od sil blokujících pohyb (jaderné zbraně zmrazující hranice).

Je nutné zdůraznit trvalý charakter geografických činitelů (svět takový, jaký je).

Nelze přehlížet přeměny světa psychologického (věci jaké jsou, avšak nazírány lidskými slabostmi a často zkreslené buď očekáváním, že tvoří málo proměnlivou realitu nebo vlivem propagandy).

Studium geopolitiky je cennou a dokonce nezbytnou pomocí pro každého, jehož odpovědnost se týká politiky. Geopolitika, spolu se studiem geografie a historie, poučuje o hodnotách, na nichž spočívají rozhodnutí, o činitelích, které musejí determinovat orientaci, o optimálních prostředcích pro dosažení úspěchu. Politika hledá důvody v geografických skutečnostech.

Literatura:

Gallois, P. M.: Géopolitique, les voies de la puissance. Paříž, 1991.

Anzenbacher, A.: Einführung in die Philosophie. Vídeň, 1985.

POUČIT SE Z CIZÍCH VÁLEK

I v časopise Vojenské rozhledy budeme uveřejňovat některé názory na vedení válek, jak cizích vojenských odborníků, tak i našich. Redakce je toho názoru, že právě poučení z války vedené v Perském zálivu může ukázat, jak účinně velet, řídit štábní práce, vést bojovou činnost a zároveň ji materiálně zabezpečit. Tato válka ukázala, že vojenství je v neustálém vývoji a tento vývoj (způsob myšlení, konání) je nutné urychleně uplatňovat i v naší armádě.

Po vydání zvláštní přílohy časopisu Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift č. 5/1991, kdy byly uveřejněny názory a hodnocení několika vojenských publicistů zabývajících se vojenstvím z války u Perského zálivu, jsme se rozhodli seznámit s nimi čtenáře našeho časopisu. Názory autorů budeme uveřejňovat postupně po redakčním zpracování. Autorem tohoto příspěvku je Laurent F. Carrel, který svůj článek nazval **Člověk ve válce: Kdo to je? Proč bojuje? Proč zvítězí?** Počítáme s tím, že tyto články přinesou jak vojákům z povolání, tak i ostatním čtenářům podstatné informace pro jejich činnost v zaměstnání nebo i pro rozšíření znalostí z vojenského umění.

K úžasu světové veřejnosti se projevily velké rozdíly v bojové morálce. Autor tohoto článku při své návštěvě vojsk v Saudské Arabii zkoumal otázku, co v praxi znamená heslo "člověk ve středu pozornosti".

Voják koaličních ozbrojených sil v Perském zálivu, sestavených z přibližně třiceti států, byl koaličním partnerem s rozdílným původem, výcvikem, náboženstvím, velením i materiálním vybavením. Vedle těchto základních rozdílů, které bylo nutno překonat, bylo mnohé, co je spojovalo. Vojáci ze Severoatlantického paktu mluvili stejnou vojenskou řečí. V mnoha rozhovorech s americkými a britskými vojáky i důstojníky napadalo autory jednotlivých pojednání o válce v Perském zálivu, že jde o novou generaci dobře vyškolených a vycvičených vojáků - profesionálů, kteří jsou od mládí zvyklí na zacházení s moderní technikou. Průměrný věk amerických vojáků byl 27 let (ve Vietnamu 21 rok), 95 % povolanců v roce 1990 byli absolventi střední školy, 6 vojáků z deseti bylo ženatých a přibližně jedna desetina počtu byly ženy. Promíslení jednotek podle věku mělo velmi příznivý vliv na bojovou morálku jednotek. Rasový odstup v poušti zmizel a utvářely se blízké přátelské vztahy mezi černými i bílými vojáky. Generál Powell se stal symbolem četných, podařilo se mu uskutečnit americký sen "self made man". Samozřejmost integrace žen do amerických ozbrojených sil a jejich rovnoprávné postavení na většinu zpravodajů učinila velký dojem, stejně jako to, že se americkému velení v krátké době podařilo sloučit koaliční partnery do operačního celku. Ještě v prosinci důstojníci novinářům říkali, že to je jejich největším snem. Co bylo receptem na úspěch? Byly to především:

- dlouholeté společné zkušenosti ve štábech a cvičeních nejdůležitějších členských států Severoatlantického paktu,

- americké velení, jemuž se všichni mlčky podřizovali (s určitými výhradami dokonce Francouzi),

- v rovnováze mezi vojenskými a politickými ohledy se Spojeným státům americkým podařilo také každé zemi přidělit její dobře viditelnou úlohu (proto také měly saúdsko-arabské a kuvajtské útvary osvobodit Kuvajt City),

- rozhodující zásluhu měli americké "Special Forces" (zvláštní síly), jejichž příslušníci jako styční důstojníci, poradci a cvičitelé úspěšně vyřešili součinnost koaličních partnerů na operačně taktické, ale i lidské úrovni, provázeli útvary v boji a podporovali je.

V rozhovorech s vojáky se zcela srozumitelně projevovalo jasně vyjádřené odůvodnění jeho přítomnosti u Perského zálivu. "Proč jsem zde?" - "Jde o to, osvobodit Kuvajt, zastavit agresora. Je to legitimní, spravedlivá, morální a nutná úloha, za kterou stojíme. Nejde o válku kvůli naftě a také dalekosáhlé politické cíle nového pořádku v Perském zálivu mi jsou ještě příliš vzdáleny. Nemám žádné pochybnosti o tom, že chceme zvítězit, udělám vše, aby k tomu došlo a abych zase mohl domů." Tak jsme to slyšeli stále znovu. Střízlivá přímost, skromnost a připravenost na budoucnost i na možnou smrt působily velkým dojmem. Projevovaly se také ve video-záběrech, dopisech a závětech psaných v poli, které byly posílány domů. Čím více se přibližovalo zahájení útoku, tím více byli vojáci obráceni do sebe. "V zákopech nejsou žádní ateisté", pravdivost tohoto výroku se potvrzovala i v poušti Saúdské Arábie, kde věřící muslimové za modlitby klečeli v písku vedle "nevěřících křesťanů". Při naší návštěvě ve vánoční době byl prakticky v každém stanu pro mužstvo, v bojových vozidlech péchy a pod maskovacími plachtami ozdobený vánoční stromek s dárky.

Nejtrvalejším a nejpůsobivějším poznatkem byla překvapivě vysoká bojová morálka útvárů, které žily po měsíce v neutěšeném pouštním prostředí za nejjednodušších podmínek. Žádný alkohol, sex a málo změn, tu a tam volný den v týlovém prostoru, sprcha. Přesto jsme nikdy neslyšeli žádný stesk. Nejčastější odpovědi na nejrůznější otázky zněly: "žádný problém - dokážeme to - já to zvládnu". Svědomí, které se projevovalo v pozitivním postoji většiny vojáků ke splnění úkolů. Navzdory dlouhému čekání na útok se přesvědčení o vítězství nezměnilo, nešířila se sklíčenost, nýbrž netrpělivost, aby bylo konečně možné pustit se do plnění uloženého úkolu. Heslo vojáků znělo: "nejrychlejší cesta domů vede přes K. S velkou obratností v improvizaci se vojáci udržovali v dobré fyzické kondici. Např. po

maskovacími sítěmi jedné jednotky námořní pěchoty Spojených států jsme vedle čisté umývárny našli v přírodě s velkou fantazií zřízenou posilovnu, již se "čile a zpaceně" používalo.

Vojáci na frontě nám uváděli stále stejné předpoklady dobré morálky: dobré jídlo, pošta z domova, kamarádství, důvěra k veliteli a k technice, výcvik, přísun, v případě zranění rychlý odsun.

Pouštní prostředí charakterizované horkem, později také chladem a přesečnými bouřemi, mouchami, jedovatou havětí, beduiny, pasáky ovocí, nezměrným prostorem, odloučeností, omezeními uloženými vojákům domácích zemí přispěly svou měrou k úspěchu. Poušť nejenže kladla vysoké požadavky na techniku, taktiku, týlové zabezpečení a člověka, ale poskytovala také neomezený prostor pro cvičení ve vševojskovém rámci, aby bylo možné plně využívat síly ve vzduchu a pohyblivosti na zemi. Poušť zároveň převzala úlohu **stmelení vojáků do úzkého kamarádství a sblížení různých národností. Vzájemná úcta** mezi americkými "zvláštními silami" a Syřany, Egypťany, Kuvajťany a dalšími rostla denně. Při návštěvě americko-britského předsunutého postavení se právě navracela smíšená průzkumná hlídka, ostatní v bojovém postavení hráli společně karty, nechali Angličany vařit pro všechny, psali bojové nápisy na nákladní auta, psali táborové kroniky. Zároveň srdečný smích a žertování pod stany dokazovaly, že v odloučenosti se **humor** stal nenahraditelným průvodcem. Avšak poušť a prosté poměry nutily vojáky také k přemýšlení a rozjímání.

Poměry byly spartánsky prosté; např. při návštěvě "královských irských husarů" se spalo venku pod maskovacími sítěmi tanků, kolem nich byly vykopány střelecké okopy.

Při čekání mělo rozhodující váhu, že **rodinné zázemí** zůstávalo **nedotčené**. Souhlas rodinných příslušníků, **uznání a vlastenectví** doma měly určující vliv na **bojovou morálku** jednotek, ale i každého vojáka.

Po vybojování vítězné bitvy poprvé od druhé světové války přicházeli američtí vojáci nikoli jednotlivě, nýbrž ve svých jednotkách, bouřlivě pozdravováni obyvatelstvem nazpět do Ameriky, jak oni říkají okřídlenými slovy "k matce všech stran".

K bojovému použití přisunutá **zbraně** měly ty nejlepší bojové parametry, jako např. technika se sníženou účinnou radiolokační odraznou plochou nebo prostředky pro vedení radioelektronického boje byly plody výzkumného a vývojového úsilí, jež trvalo po celá desetiletí a výsledkem rozhodně proti mnoha odpůrcům usilovně uskutečňované výstavby armády ještě za prezidenta Reagana. Tehdy např. započal vývoj raket **Tomahawk** (v roce 1972), jež měly velmi vysokou bojovou účinnost s **procentem zásahů přes 90 %**. Přitom náklady byly přibližně **9,5 miliardy dolarů**. Výzkum "strategické obranné iniciativy" úspěchem systému **Patriot** dokázal, že je možné uskutečňovat **omezenou obranu proti balistickým raketám**. V minulosti jako příliš nákladné byly často kritizovány investice do technologicky vyspělých zbraňových systémů. Za vedení války u Perského zálivu se přesvědčivě dokázalo, že se jejich cena vyplatí především malými vlastními ztrátami. Poměrně **nízké ztráty letectva** (přibližně 50 strojů během šesti týdnů nejintenzivnějšího vedení letecké války s celkem více než 100 tisíc bojových letů) překonaly veškerá očekávání. Přitom počítačové předpovědi odhadovaly pro zahájení letecké ofenzivy ztrátu přibližně 150 letadel. Ve skutečnosti byly během prvních dvaceti hodin letecké války, po 1300 bojových letech 750 letounů, ztraceny tři stroje. Přitom byly nasazeny nejen "vyzrálé" nejnovější technologie, jako bombardovací letoun se zmenšenou účinnou radiolokační odraznou plochou **F-117A**, nýbrž také systémy, které jsou ještě v ověřovacím období, jako je **systém pro velení a průzkum Joint Stars**.

K vítězství přispěla nejen technologická převaha vysoce přesných zbraňových systémů sama o sobě, nýbrž také mistrné skloubení technologie s myšlenkově bohatou strategií a doktrínou.

Zbraně a technika krok za krokem napomáhaly prosazovat zásady koordinované letecko-pozemní bitvy. Přitom neměla vlastní bojová technika ve všech případech převahu nad nepřátelskou, jako např. u dělostřelectva. **Nejmodernější systémy velení na bojišti**

umožňovaly velitelům jednotlivých stupňů tak zvané "násobitele síly" uplatňovat zásadu "průzkum - velení - palba" tak účinně, že bylo možné irácké dělostřelectvo po zahájení palby během nejkratší doby, v ideálním případě kratší než jedna minuta, umlčet palbou.

Drsné pouštní prostředí a mnohá překvapení vyžadovaly od spojenců také neustálou **pružnost v zásobování vojsk**. S fantazií a improvizací bylo nutné především zvládnout jemné pískové částice, které pronikaly do motorů, převodů a vysoce citlivých počítaců. Kvalitní denní ošetřování, péče vojáků, velitelů o techniku, přístroje byly pro vedení boje rozhodující. Zvláštním problémem se stalo rozpoznávání vlastní - cizí ze vzduchu poté, když ve dvou tragických pohraničních bojích byla vlastní bojová vozidla pěchoty s mužstvem zničena americkým letectvem. Na obou stranách se zčásti používalo téže techniky a při zaklínění jednotek do sebe, v prachu pouště, v noci bylo rozpoznávání velmi obtížné. Ve velmi krátké době vyvinula např. jedna soukromá firma ve Spojených státech **barvivo**, které bylo před zahájením pozemní ofenzivy letecky přepraveno do Saudské Arábie a mohlo být rozpoznáváno **pouze nočními zaměřovači** spojeneckých letadel. Po individuální specifikaci byly vyrobeny pumy pro zvlášť odolné cíle, během 36 hodin byly naloženy na tzv. "pouštní expres" a vzduchem přepraveny do Saudské Arábie.

I když vycházíme z toho, že bylo k dispozici šest měsíců času, velmi dobré přístavy a dobře vystavěné silnice, **bylo zásobování ozbrojených sil v počtu přes půl miliónu mužů v poušti týlovým mistrovským výkonem**. Přitom se projevovala také slabá místa, jako **nedostačující dopravní kapacita na moři a ve vzduchu**. Pro přepravu po moři muselo být např. **pronajato 47 procent lodní kapacity**. Soukromé letecké společnosti přepravily 20 % materiálu a 60 % jednotek do Saudské Arábie. Pozorování ve vykládacích přístavech v Perském zálivu a podél pobřežní silnice ve směru ke Kuvajtu ukazovalo, jak **týlové životadárny tepny pulsovaly dnem i nocí**, aby zabezpečily vojska veškerým potřebným materiálem k vedení moderní války. Vojskům bylo přisunováno obrovské množství **munice, ženijního materiálu, vody** a před vánoci denně 500 000 až 1,2 miliónů zásilek pošty. V tomto ojedinělém případě bylo možné obrovskou spotřebu pohonných hmot pro obrněné útvary zabezpečit přímo na místě. Díky inovačním řešením problémů se týl během vedení bleskové války v irácké poušti nestal brzdou operací, nýbrž dokonce umožnil tyto operace po počátečních úspěších ještě urychlit.

Ve výcviku byly zjištěny v rámci mnohonárodnostních ozbrojených sil značné rozdíly, které přetrvávaly zčásti také u jednotlivých útvarů téže národnosti. **Zkušenosti z vedení války v poušti** přitom měli jen **francouzští cizinečtí legionáři z Čadu**. Ti projevovali patřičnou důvěru a prohlašovali, že pokud jde o zkušenosti a odolnost, nejsou pro ně láčaná žádným vážným protivníkem.

Nejlepší přípravu pro bojové použití měly zejména ty útvary, které absolvovaly výcvik v "národním výcvikovém středisku pozemního vojska USA" **ve Fort Irvin v poušti Moave v Kalifornii**. Toto výcvikové středisko umožňuje vynikající výcvik ve vševojskovém boji **pro tankové, pěší, výsadkové prapory, zásobovací jednotky, dělostřelectvo, bojové vrtulníky a letky letounů A-10** určené pro přímou leteckou podporu. Vedle používání simulátorů a realistického značkování protivníka se tam procvičuje především **noční boj a boj v podmínkách používání chemických zbraní**. Tvrdý výcvik velitelů ve Fort Irvin posuzovali důstojníci v Saudské Arábii jako **nejdůležitější činitel pro vysokou sebedůvěru**.

Při návštěvě válečných zpravodajů bylo nápadné, že ty útvary, které byly přisunuty přímo z Německa, jako např. **7. britská tanková brigáda**, se okamžitě pustily **do výcviku v bojové činnosti**. Sedm dní v týdnu, často i v noci, se cvičilo s čerstvě přemalovanými bojovými vozidly, a to v nových, pod tlakem času vyrobených pouštních stejnokrojích; **těžištěm výcviku byl průlom opevněných obranných postavení a střetný boj tankových útvarů**. Přitom se jako velmi náročná projevila zvláště orientace v jednotvárném terénu. Spojené státy americké proto vybavily své útvary postupně družicovým systémem pro navigaci a měření polohy. Aby bylo dosaženo pokud možno nejvyšší připravenosti k válce, **procvičovaly se obojživelné manévry velkého rozmachu, vysazení ze vzduchu a překonávání minových**

polí v protichemických ochranných prostředcích. Nejvíce "dohánění" bylo zapotřebí při cvičeních praporů s bojovou střelbou. Vzájemně se vyměňovaly také zkušenosti a hodnotné speciální poznatky mezi útvary a svazky jednotlivých činností. Při návštěvě jedné protiletadlové raketové základny bylo působivé, jak realisticky byla cvičení uspořádána: právě se s různými typy bojových letounů zkoušela spolehlivost zachycování radiolokátorem a ničení cílů raketami Hawk, resp. piloti se cvičili ve ztečích tak, aby je protivník nezjistil. Poznatky se vzájemně vyměňovaly a piloti sledovali manévry svých kamarádů z raketové základny.

Zatímco iráčtí přeběhlci podávali zprávy o závažných nedostacích ve velení a o napětí, které se vytvořilo mezi důstojníky a vojáky, na straně spojenců byly všechny lidské a technické předpoklady pro úspěšné velení v boji. **Důvěra v nejvyšší politické a vojenské vedení, jeho integritu, jakož i velení přesvědčivým jednáním podněcovaly k následování u mužstva i důstojníků.** Když generál Schwarzkopf, nazývaný "útočník Norman", řekl: "Nachytám-li důstojníky, kteří si přivlastňují privilegia a jako ve Vietnamu v tylovém prostoru pořádají zábavy s ošetřovatelkami, budou příštího dne sedět v letadle letícím směrem k USA", věděl každý, že to myslí vážně. Věrohodnost jeho hesla, že "blaho vojáků je jeho prvořadým úkolem", potvrzoval během své kariéry znovu a znovu skutky. Působivé bylo, když se v rozhovoru zjistilo, jak se v odloučenosti vyvíjel **silný pocit sounáležitosti** ve společenství osudu **mezi důstojníky a mužstvem.** Převládal mezi nimi všude kamarádský tón.

Podle našeho pozorování byl v saudské poušti v pravidelných intervalech patrný další důležitý aspekt moderního vedení války: **dobře maskované, protiletadlovými raketami chráněné systémy pro průzkum, velení a spojení s lesíky antén, směrových stanic a parabolickými anténami družicových spojů vedle velitelských stanovišť v pohyblivých kabinách. Letounové systémy určené pro dalekou výstrahu, velení, pro koordinované bojové použití veškerých prostředků letecké války a systém pro velení a průzkum** (který je dosud ve stádiu zkoušek, zaměřený k průzkumu do velké hloubky a k přidělování pozemních cílů) **byly klíčovými nástroji úspěšného vedení boje.** Tyto moderní průzkumné systémy a systémy pro řízení boje umožnily generálovi Schwarzkopfovi přeměnit jeho skvělé velení koordinovaným zasazením všech prostředků s vysokou pružností a velmi vysokým tempem v pětirozměrném bojišti v požadovaný účinek.

V nejužší součinnosti byly do boje zasazovány integrované zbraňové systémy z moře, na zemi, ve vzdušném prostoru v malých i velkých výškách a z kosmického prostoru. Účinek dosažený spoluprací všech prostředků kombinovaných do jednoho celku vedl k rychlému zhroucení silné armády v několika týdnech a s minimálními vlastními ztrátami.

Zásady letecko-pozemní bitvy pro velení svazkům na nelineárním bojišti jsou tak všeobecné, že na kuvajském válčišti poskytovaly dostatek volnosti jednání pro taktické změny. Tyto zásady byly vyvinuty **pro obranu proti hluboce učeněným útočným svazkům Varšavské smlouvy,** avšak mohlo jich být použito k útoku ve válce proti Iráku. Byly to tyto zásady:

1. Nepřímé řešení problémů - je nutné brát v úvahu každý prvek, který má v boji rozhodující vliv, jako klamání, utajení, vedení psychologické války, radioelektronický boj, maskování. Generál Schwarzkopf na své první obsáhlé tiskové konferenci dne 27. 2. 1991 vyslovil názor, že dvěma rozhodujícími prvky pro tuto válku jsou vedení letecké války a klamání.

2. Překvapení, ráznost a rychlost útoku. Jak při zahájení leteckého útoku, tak při zahájení pozemních operací se mnohonárodnostním ozbrojeným silám podařilo Iráčany překvapit. Tato ráznost a rychlost útoku kontrastovala s mnoha spíše pesimistickými předpověďmi proslulých strategií a vojenských odborníků ve Spojených státech amerických (jako Luttwack, Epstein nebo Středisko pro obrannou informaci).

3. Pružnost a iniciativa na nejnižším stupni, přičemž velká váha byla kladena na nekvantifikovatelné činitele jako velení, odvaha a smélost anebo výcvik. Ztrnulá taktika

vydávání rozkazů, statická obranná linie, vyhrazení práva na rozhodování, plány boje, které neodpovídaly skutečnosti, již neumožňovaly Iráčanům v průběhu bojové činnosti chránit své nechráněné křídlo. Mnoho tanků v okopech bylo zaměřeno do nesprávného směru a bylo palbou ničeno zezadu.

4. Rychlý rytmus přijímání rozhodnutí prostřednictvím "taktiky ukládání úkolů". Přizpůsobovat se rychle a pružně v dynamické, proměnlivé bojové situaci, strhnout na sebe volnost jednání a udržet si ji, rozbít soudržnost protivníka. Po zničení iráckého průzkumu na bojišti již neměl protivník žádnou možnost přizpůsobit se rychlému tempu bojové činnosti, protože si sotva mohl vytvořit úplný obraz situace. Proti překvapením, obchvatům ze vzduchu nebo obejití a úderům do boku nemohl včas reagovat. Ve válce velení byli Iráčané slabší, protože nepochopili způsob moderního vedení války ani při přípravě boje, ani při jeho řízení.

5. Jasně definované cíle, operační zámysly, které odhalují slabiny protivníka a bezohledně jich využívají. Jednorozměrné pojetí obrany iráckých ozbrojených sil tvořené statickým systémem obrany srovnatelným s Maginotovou linií a učené do hloubky operačně taktickými, strategickými záložními svazky, bylo odvážným útokem na křídlo zničeno, palbou ze vzduchu bezohledně vyvráceno.

6. Jasně definované vytváření těžiště a v případě potřeby rychlé přemístění těžiště. Těžiště leželo jednoznačně u západně vedeného útoku na křídlo silami 18. a 7. sboru. Protože Iráčané očekávali čelní útok z jihu, kombinovaný s velkým obojživelným vyloděním na pobřeží, podařilo se námořní pěchotě poutat přibližně 10 iráckých divízi na východě.

7. Boj v hloubce nepřátelského prostoru. "Hloubka nepřátelského prostoru" se vztahuje na rozlohu bojiště z hlediska prostoru, času a sil. V hloubce byly irácké zálohy bez přerušení umlčovány, takže se nemohly ani vzchopit, ani připravit ke koordinovanému protiútoku. Podle strategie rozvrácení bojiště byly přerušeny přísnové a odsunové osy přes Eufrat. Rozsáhlý obchvací boční útok 101. vzdušné výsadkové divize a 24. mechanizované pěší divize zamezil Iráčanům jakoukoli možnost ústupu. Boj v hloubce byl nedílnou součástí operačního pojetí letecko-pozemní bitvy a rozhodujícím způsobem ovlivnil boj na taktickém stupni. Současné zasazování všech sil do hloubky (letecké prostředky, bojové vrtulníky, křídlaté rakety, raketomety, síly pro zvláštní operace, elektronické vedení boje, klamání atd.) vytvářelo rozhodující výhody pro taktického velitele útočících tankových útvarů. Iráčané se vzdávali po krátké době. Z hlediska času, prostoru a sil mohly být operační zásady letecko-pozemní bitvy používány téměř v plném rozsahu. Díky dobrému průzkumu na bojišti, tvořivému plánování, pružnému a iniciativnímu velení, technicky vysoce vyspělým zbraním se přesvědčivým způsobem podařilo uplatňovat vlastní silné stránky proti iráckým slabým místům a silné stránky protivníka "nechat mlít naprázdno".

8. Vést útok s pružným týlovým zabezpečením až do rozhodujícího vítězství. Jako nové se podařilo ze vzduchu, hluboko v nepřátelské zemi a před útočícími útvary zřizovat týlové přísnové základny, z nichž mohlo být zabezpečeno zásobování útočících útvarů.

Zosobnění protivníka v jedné osobě jakoby odpovědné za všechna zla utvářelo v Perském zálivu představy vojáků o nepříteli. Výroky, které byly psány na rakety a pumy před jejich použitím, neplatily iráckému lidu ani prostému vojákovi, nýbrž Saddamovi Husseinovi a Republikánským gardám jako opoře režimu. "Charakteristika pro dokonalého protivníka ve válčné hře nemohla být lepší", vyjádřil se jeden důstojník v plánovacím štábu ústředního velitelství. Krok za krokem akce Saddama Husseina stupňovaly hněv vojáků. Nejtrvaleji působily zprávy o teroristické kampani v Kuvajtu, které od 2. srpna 1990 pronikly z okupovaného Kuvajtu do Saudské Arábie, vystoupení zajatých pilotů s přiznáním v irácké televizi a oznámení, že váleční zajatci budou tak, jako dříve civilní rukojmí, rozdělení na strategické cíle, ekologický teror, bezuzdná propaganda a tupení vojáků mnohonárodních vojenských sil jako slabochů v iráckém rozhlasovém vysílání, konečně útok raketou SCUD na ubytovnu Spojených států v Khobaru. S pohrdáním vůči iráckému vedení byly přijímány zprávy prvních válečných zajatců a příběhů o tom, že byli svými představenými obelháváni, že popravčí

čety pro odstrašení všely zběhy a že Saddamu Husseinovi zvlášť oddaní důstojníci opouštěli vojska a prchali na sever.

Hodnocení iráckých možností se uskutečňovalo diferencovaně. Irácké útvary byly podle odhadnuté spolehlivosti a bojové síly rozděleny do tří kategorií. Nejlépe vyzbrojeno, vycvičeno a režimu oddáno bylo šest divíí prezidentské ochrany, po nichž následovalo přibližně 10 divíí s určitými bojovými zkušenostmi. 30 divíí tvořených málo zkušenými nebo nezkušenými záložníky bylo považováno za bojeschopné jen v kombinaci s dobře vycvičenými útvary anebo při zasazení v obranných postaveních. Možnosti protivníka v oblasti biologických a chemických zbraní byly brány vážně. Vojska byla očkována, dále byla učiněna rozsáhlá opatření pro odsun zpočátku 10 až 15 % předpokládaných raněných a padlých, denní výcvik v protichemické ochraně byl uskutečňován velmi intenzívně byly vytvořeny zásoby na 60 dní boje.

Iráčané, nejen že disponovali velmi rozmanitým vojenským potenciálem pocházejícím z mnoha zemí, nýbrž se projevíli jako vynalézaví v oblasti odstraňování nedostatků, resp. v rychlém odstraňování válečných škod nebo při klamání. Dlouholeté investice do stavebních programů pro ochranu vojenské infrastruktury se vyplatily. Jen s námahou a pouze částečně se spojeneckému letectvu podařilo vyřadit odolná raketová palebná postavení, resp. velitelská stanoviště. Diferencované hodnocení možností protivníka však mohlo od počátku letecké ofenzívy konstatovat, že irácký vojenský potenciál byl plánovitě oslabován, frontové útvary byly fyzicky a především psychicky velmi oslabovány. Ústřední velitelství zdůrazňovalo vždy znovu, že hodnocení bojové síly není žádná hra s počty zničených tanků, bojových vozidel pěchoty a děl, jak byly při denních zprávách pro novináře uváděny, nýbrž že to je dynamický proces, k jehož postižení Američané použili analytického modelu. **Přitom byly mezi jinými uvažovány tyto činitele:** mobilita a schopnost vést protiútoky, palebná podpora, protivzdušná obrana, spojení, systémy pro velení, radioelektronický boj, počet zničených, resp. zbývajících zbraňových systémů, těžké techniky a mužstva, přísun, odolnost a na schopnost přežít. Takzvané "hodnocení bojových ztrát" (battle damage assessment) nebylo označováno jako věda, nýbrž jako umění a bylo vždy znovu zdůrazňováno, že pouze boj může poskytnout věrohodnou informaci o síle odporu Iráčanů. Rychlé zhroucení iráckých ozbrojených sil je známo. Na jedné straně je důsledkem předcházející fáze letecké války, na druhé straně je výsledkem naprosto chybného hodnocení možností a schopností mnohonárodnostních ozbrojených sil iráckým armádním velením. Jestliže jsou nyní dodatečně k dispozici nové poznatky, že byly irácké početní stavy mužstva a jisté schopnosti, např. v oboru chemických zbraní, přeceněny, pak se toto chybné hodnocení amerických zpravodajských služeb neprojevilo negativně, nýbrž naopak kladně na plánování vedení války.

Nepřetržité cvičení, opakování úkolů spojených s obsluhou výzbroje, průběhem boje po dny, týdny a měsíce se vyplatily. Vojáci vypovídali, že po vydání rozkazu k útoku vše probíhalo téměř samočinně. Prvé obranné postavení obávaného opevnění "Saddama Husseina" prolomila námořní pěchota ve 30 minutách, druhé obranné postavení ve dvou hodinách. Podle vyjádření generála Schwarzkopfa bylo pro něho zlým snem, že by vojáci námořní pěchoty zůstali ležet v zátarasech, minových polích, v palbě z vybudovaných stanovišť zbraní a byli rozstříleni iráckým dělostřelectvem. Soustavně, na minutu angličtí a američtí bojovníci ženisté nacvičovali jednotlivé akce na modelu vybudovaném v poušti podle iráckého obranného postavení. Pomocí výsledku zajatců, průzkumu bojem, úderných skupin a akcí úderných jednotek byl nakonec získán přesný obraz o stavu obranného postavení před útokem. Nepřetržité letecké útoky vyčerpávaly obránce, kteří se ve svých pevnostkách pokoušeli přečkat palbu. Zběhnutí, padlí a zranění snížili frontové útvary o více než 50 % počtů.

U všech stupňů se při neočekávaných obtížích projevovala pružnost a schopnost improvizace. Bylo by nesprávné věřit, že se žádné nevyskytly. Bylo nutné zničit mobilní odpalovací zařízení raket SCUD, aby se zabránilo odvetnému úderu Izraelem. Jejich počet byl značně

podceněn. Americké a britské zvláštní síly, které pronikly do Iráku ze vzduchu, pobřeží a pomocí speciálních pouštních vozidel, prováděly šíleně odvážné úderné akce k vyhledání a ničení mobilních odpalovacích zařízení raket SCUD, sabotážní akce, průzkum bojem, získávání materiálů, zbraní, zajatců.

V tankovém souboji měli spojenci díky své vysoké pravděpodobnosti zásahu prvou ranou, schopnost vést boj v noci, vynikající kvalitě amerických a britských tanků, dobré vycvičenosti tankových osádek převahu nad iráckými tanky T-72. Palbou, pohybem, dobrým průzkumem bojiště, dobrým velením, jakož i přesnou palebnou podporou ze vzduchu byly tankové zálohy Iráčanů rychle vyřazeny z boje při minimálních vlastních ztrátách.

Zacházení s válečnými zajatci poskytuje v dějinách války správnou představu o vnitřním stavu vojska. Iráčanům bylo vtloukáno do hlavy, že je Američané při zajetí zastřelí.

Otrěsné scény plačících vojáků, kteří se snažili Američany lbat a prosili je o milost, byly vysílány po celém světě. Působivé bylo, že vítězové nikdy nezaujímalí povýšenecký postoj a snažili se Iráčany uklidňovat: "You are all right", říkal jeden americký voják na zemi klečícímu, úplně vystrašenému Iráčanovi. V hromadných záchytných táborech jim byla vydávána strava, byli řádně ubytováni. Před jednáním o příměří nenechával generál Schwarzkopf nikoho na pochybách, kdo poroučí a kdo je vítězem. Když mu však jeden podplukovník vysvětloval připravená bezpečnostní opatření při příchodu irácké delegace, podle nichž měli být příslušníci delegace kontrolováni, zda nemají osobní zbraň, řekl spontánně: "Souhlasím, avšak nepřeji si žádné ponižování Iráčanů, především nechci žádné snímky, jak byli prohledáváni." Korektní postoj vůči poraženému, velkorysost vůči koaličnímu partnerovi a uznání vlastního přínosu v boji charakterizovaly americká prohlášení po ukončení bojové činnosti: sto hodin po zahájení pozemní ofenzívy a po necelých 43 dnech operace vedla "pouštní bouře" k vojenskému vítězství nad iráckými ozbrojenými silami.

-MW-

K OZBROJENÝM SILÁM VELKÉ BRITÁNIE

Celkový stav ozbrojených sil Velké Británie činí 311 650 příslušníků, včetně 16 250 žen a 9200 osob, které jsou mimo území Spojeného království (z čehož je 7600 Gurkú).

Pozemní vojsko tvoří 255 200 osob; z toho je v pravidelných útvech britské armády 173 100 osob, v teritoriálních útvech 72 800, v pomocných službách ozbrojených sil 3000 lidí a v Pluku obrany Ulsteru 6300 vojáků.

Složení útvarů pozemního vojska: 1 velitelství armádního sboru se 3 obrněnými divizemi a sborovými útvary, 1 dělostřeleckou brigádou atd. (celkem 52 000 osob).

V metropoli je 1 pěší divize, 2 mechanizované, 1 vzdušné výsadková, 3 pěši (včetně 1 vzduchem přepravitelné), 9 pěších brigád smíšených z pravidelného a teritoriálního vojska.

Pozemní vojsko je vyzbrojeno prostředky jaderného napadení Lance a houfnicemi ráže 155 a 203,2 mm (M109A2, M110A2/A3SP), středními tanky Challenger, Chieftan, lehkými tanky Scorpion, obrněnými transportéry Scimitar, Ferret Fox, protitankovými řízeními střelami Milan, Swingfire, protiletadlovými řízenými střelami Blowpipe, Javelina, Rapid, vrtulníky Scout, SA-341, Lynx AM-1/-7/-9.